

SHAKESPEARE**LEAR KIRÁLY**

Részlet a második színből (harmadik felvonás)

LEAR

Nem, a türelemben példát mutatok.
Nem szólok semmit.

KENT

Ki van itt?

BOLOND

Biz itt a kegyelem és gatyapócs, azaz egy bölcs és egy bolond.

KENT

Ah, sir, te vagy? Kik az éjet kedvelik,
Nem kedvelnének ilyen éjszakát.
Még a setéség kóbor népe is
Elrémül a zord ég tekintetén
S odvába rejtezik. Mióta férfi lettem,
Tüzaradást, mint ez, ily szörnyü kitorését
A mennydörgésnek s ily vad fürgeteg
Dörömbölését, nincs emlékezetem, hogy
Hallottam volna; ember alkata
Nem bír meg ennyi kint és rémülést.

LEAR

A nagy istenek, kik ily réműletes
Dörömbölést tesznek fejünk fölött,
Hadd leljék fel most ellenségöket.
Reszkess, nyomorú, kit még utól nem ért
A törvény keze eltítkolt bűnödért;
Véreskezű, s te hitszegő, s te, ki
Erényt színlelsz s vérfertezetben élsz;
Szakadj izekre, gaz képmutató,
Ki nyájas kép alatt más életére
Törtél. Nyilatkozzál, elzárkozott bűn,
S feltárva rejló tartalmad, kiálts,
Hogy irgalomra bírd ez iszonyú
Törvényszolgákat. Én oly ember vagyok,
Kik ellen mások többet vétkezének,
Mint mások ellen én.

KENT

Ah, hajadon-
 Fővel! Kegyelmes jó uram, itt közel
 Egy pajta, mely tán némi enyhet ád
 A zivatar ellen. Kérlek, ott pihenj meg,
 Mig én a zordon házhoz (zordonabbhoz,
 Mint a szirt, melyen épült, hol imént,
 Midőn utánad kérdezkedtem, megtagadták
 A bemenetelt) most újra visszatérek,
 S fősvény irgalmukat kialkuszom.

LEAR

Elmém bódulni kezd. Jerünk, fiam.
 Hogy vagy, fiam? Fázol? Én magam is
 Fázom. Hol hát a szalma, kis suhancom?
 Hatalmas mester a szükség, becset
 Ad a silány dolgoknak is. Jere
 Szegény, bolond fiú, még egy darab
 Maradt szívemből s téged szán az is.

BOLOND

(*dalolva*)

Kinek csak egy kis esze van,
 Ejh-hajh, mi annak zápor s szél!
 Elégli sorsát, mert eső,
 Az napról napra esdegél.

LEAR

Igazad van, jó fiacskám.
Kenthez
 Jer, vezess
 Most a pajtába.

Lear, Kent el

BOLOND

Ez ám csak a derék egy éj kéjenceket meghúteni. Jóslatot mondok, mielőtt elmennék:
 Míg pap sok jót mond, s tesz keveset,
 A szaladhoz serfőző önt vizet;
 Ha majd szabónak úrfi gyáma lesz,
 S máglyán nem hithagyó, kurafi vesz,
 Ha bíró minden ügyben jól itél,
 S lovag, nemes adósság nélkül él,
 Ha nyelven többé pletyka nem repes,
 S a zsebmetsző tolongást nem keres,

Ha pénzén uzsorás földet mivel,
S kerítő, kurva templomot emel:
Akkor lesz Albion
Zavarral teljes hon,
És oly idő jön, aki még megéri,
Hogy fő divat lesz lábbal mendegélni.
E jóslatot Merlin fogja tenni, mert én kora előtt élek.
El

Részlet a hatodik színből (negyedik felvonás)

GLOSTER
E hangot ismerem.

LEAR
Hah, Goneril! fehér szakállal! Ők hízelegtek nekem, mint az eb. Azt mondták: fehér szálak vannak szakállamban, míg fekete sem volt. Mindenre, mit szólék, igent és nemet mondtak. »Nem és igen« egyszersmind nem jövendölt jót. Midőn az esőben, a szélben dideregtem, s a mennydörgés nem akart megszűnni parancsomra, ott találtam őket, ott éreztem őket. Hagyjátok el: ők nem urai szavoknak. Azt mondták: minden vagyok. Hazudság: én nem vagyok lázmentes.

GLOSTER
E hangjárásra jól emlékezem.
Nem a király ez?

LEAR
Ízről ízre király.
Ha szemet meresztek, nézd, mint reszket a nép.
Im, most kegyelmet adok annak ott.
Mi volt a vétked? Házasságtörés?
Nem kell meghalnod. Házasságtörésért?
Nem, nem! Hisz az ökörszem is ugy él, s az aranyos
Kis légy szemlátomást bujálkodik.
Hadd menjen a párzás. A fattyu Gloster
Jobb volt atyjához, mint törvényes ágyban
Nemzett leányaim. Csak rajta, bujaság!
Katonaságra van szükségem. Nézd csak azt a
Bárgyún mosolygó hölgyet: arca szinte
Havat jósol a combjai tövébe,
Erényt fitogtat, s elfordul, ha csak
Nevét hallja a kéjnek. S a görény
S a sárló kanca nem rohan neki
Mohóbban, mint ő. Centaurok alul,
Bár asszonyok különben. Csak övig

Birják az istenek; mi azon alúl van,
Az mind az ördögé: ott a pokol,
Ott a sötétség, ott a kéngödör,
Mely forr és ég, ott bűz van és enyészet.
Huj, huj! Pihá!

Adj egy nehezék pézsmát, jó gyógyszerárus, hadd édesítsem meg képzelődésimet. - Itt a pénzed.

GLOSTER

Ó, hagyj kezet csókolnom!

LEAR

Hagyd előbb

Letörlenem a halandóság szagát.

GLOSTER

Ó, természetnek roncsolt műve! A nagy
Világ is így kopik majd semmivé.
Ismersz-e engem?

LEAR

Jól emlékezem szemeidre. Reám kacsingatsz? - Nem, vak Cupido, kövess el, amit csak bírsz, én nem fogok szeretni. Olvasd ezt a kihívást, nézd meg csak ezen vonásokat.

GLOSTER

Minden betűje egy nap volna bár,
Nem láthatom.

EDGAR

A hírnek nem hívém ezt.

Hogy így van, szívem megszakad belé.

LEAR

Olvasd!

GLOSTER

Hogyan? ez üres szemekkel?

LEAR

Oho! Hát úgy vagyunk? Nincs szem a fejedben, sem pénz az erszényedben? Szemed súlyos, erszényed üres állapotban van? S mégis látod, hogy foly a világ?

GLOSTER

Érezve látom azt.

LEAR

Hogyan? Megtébolyodtál? Az ember szem nélkül is láthatja, hogyan folyik a világ. Nézz a füleddel: lásd, mint korholja ama bíró az együgyű tolvajt. Köztünk maradjon. Cseréljük fel a helyeiket, s pár, nem pár - melyik a bíró, melyik a tolvaj? - Láttál-e koldust, kit a gazdag kutyája megugatott?

GLOSTER

Igen, uram.

LEAR

S hogy a szegény pára elfutott a kutya elől? Ez a tekintély valódi képe. A kutyának is engedelmeskednek, ha hivatalban van.

Gaz hajdú, vond el véres jobbodat!

Miért vesszözöd a ringyót? Saját

Hátadra verj. Leghőbb vágyad, vele

Azt tenni, amiért most megvered.

Uzsorás csenészt akasztat. Rongyokon

Keresztüllátszik a kis vétek is,

Prémes bekecs s palást mindent befed.

Borítsd arannyal a bűnt, és a törvény

Lándzsája rajta kártétlen törik meg;

Göngyöld rongyokba, s a törpe szalmaszál

Keresztülszúrja. Senki sem bűnös,

Ha mondom, senki! Én segítem őket.

Hidd meg, barátom, akinek hatalmad

Van a vádló száját bezárni. Tégy fel

Szemüveget s mint megrögzött csaló,

Látszódjál látni, mit nem látsz. No csak, no!

Csizmámat húzzátok le. Jobban!

Még jobban! Így.

EDGAR

Ó, mennyi mélység s mennyi képtelenség!

Az örületben ész!

LEAR

Ha sorsomon kívánsz könnyezni, vedd

Szemeimet. Jól tudom, ki vagy. Neved

Gloster. Legyen türelmed; sírva jöttünk

Ide. Jól tudod, hogy amint legelőször

Léget szagoltunk, síránk és üvölténk.

Én prédikálok most neked: figyelj rám.

GLOSTER

Ó, fájdalomnak napja!

LEAR

Születésünkkor sírunk, hogy a bolondok
E roppant színpadára feljövünk.
Jól áll ez a kalap? Pompás hadicsel
Lehetne, egy csapat lovat daróccal
Patkolni. Én próbát teszek veled,
S ha én e vőket egyszer megcserkelem,
Ó, akkor öld, öld, öld, öld, öld!

Fordította: Vörösmarty Mihály